

lääkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyys ja laatu vuonna 2022 Vantaalla

9.2.2023 ja 27.2.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto

9.3.2023 Aluehallituksen selostustilaisuus

14.3.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluehallitus

Minna Lahnalampi-Lahtinen, vanhuspalvelujen toimialajohtaja

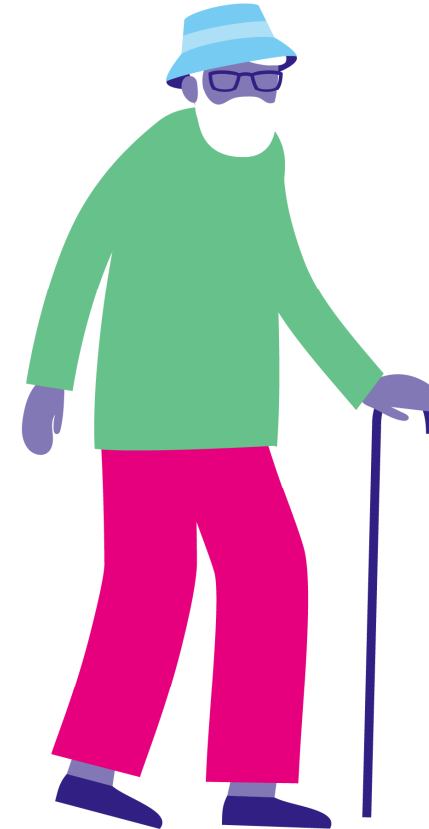
Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue

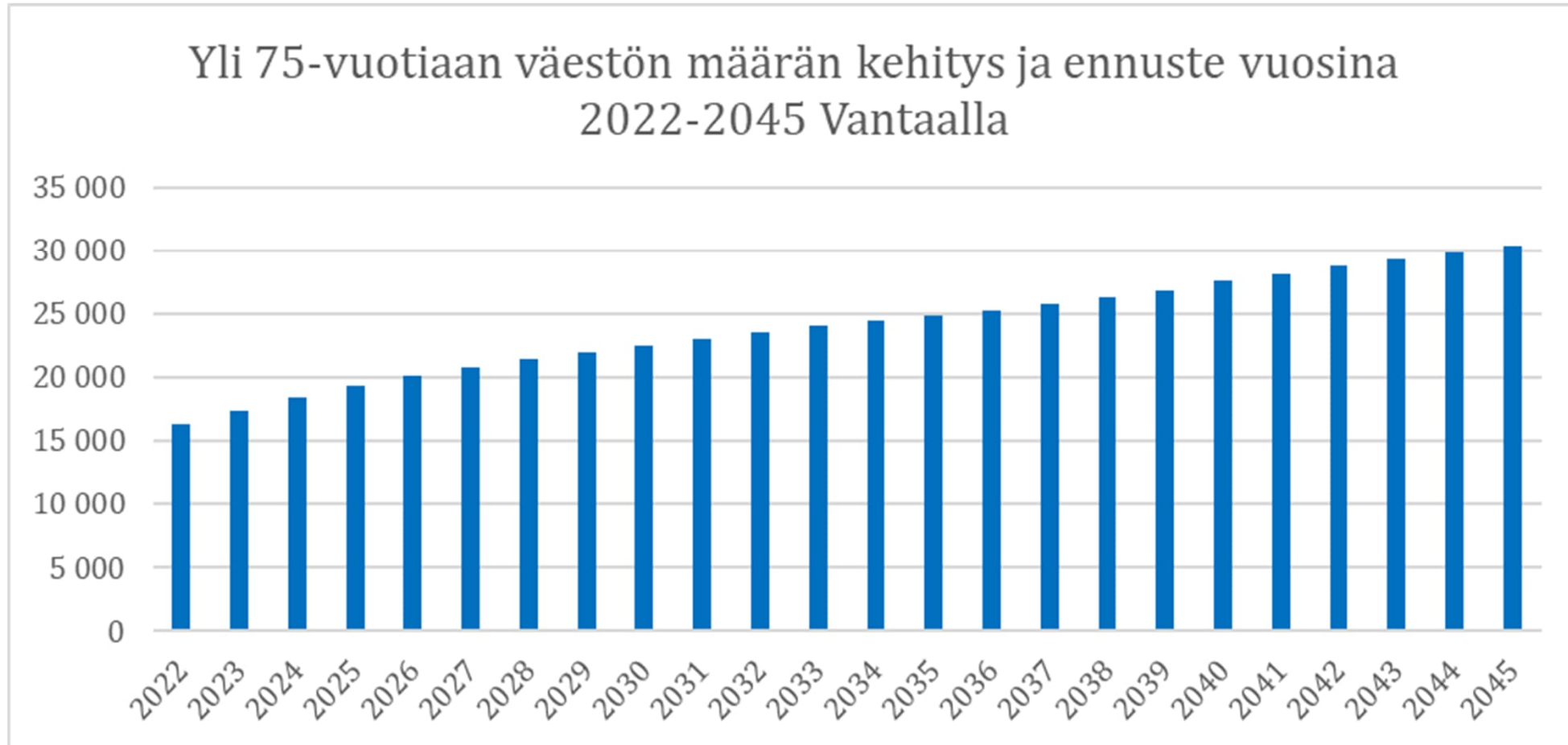
Iäkkäiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyys ja laatu

- Raportoitu sosiaali- ja terveyslautakunnalle 2014-2022 (Laki 980/2012).
- Vanhuspalvelulain 6 §:n (8.7.2022/604) mukaan hyvinvointialueen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyttä ja laatua alueellaan.
- Palvelujen laadun ja riittävyyden arvioimiseksi hyvinvointialueen on kerättävä säännöllisesti palautetta palveluja käyttäviltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä hyvinvointialueen henkilöstöltä. Lisäksi hyvinvointialueen on koottava tiedot palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista sekä henkilöstön määrästä ja koulutuksesta.
- Arvioinnissa on lisäksi otettava huomioon sosiaaliasiamiehen vuosittaisessa selvityksessä esitetyt havainnot.

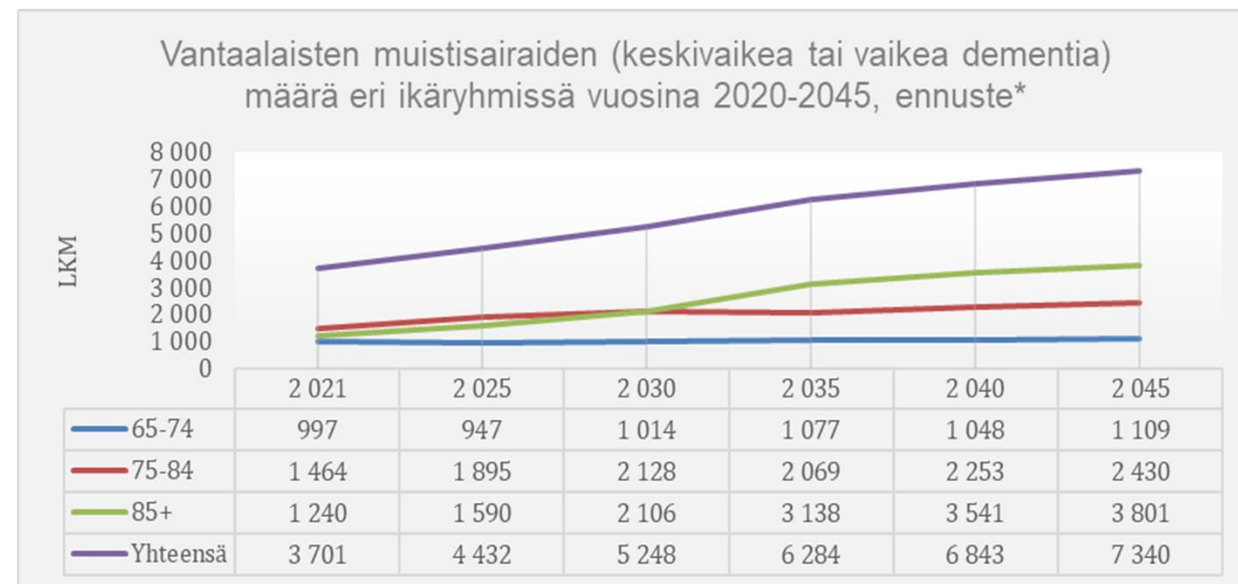
Yli 75-vuotiaan väestön määrän kehitys ja ennuste vuosina 2020-2025 Vantaalla

Väestön kehitys ja palvelurakenne

- Vantaan väkiluku vuodenvaihteessa 2022–2023 oli ennakkotietona 242 388.
- 75 vuotta täyttäneiden määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä noin 20 000 henkeen nykyisestä 17 400 hengestä.
- Vantaalla 75 vuotta täyttäneiden sosiaali- ja terveyspalveluja saaneiden kokonaispeittävyys on kuusikkokaupunkien toiseksi matalin.
- Dementia on suurin iäkkäiden ihmisten pitkäaikaisen hoidon tarpeen aiheuttaja.
- Ennusteen mukaan vantaalaisia 65-vuotta täyttäneitä dementiaa sairastavia henkilöitä on vuonna 2025 noin 4 400 ja vuonna 2035 noin 6 300.

Palvelujen odotusajat

- Kiireellisissä tapauksissa palvelutarpeen selvittäminen tehtiin Vantaalla 1–2 vrk sisällä. Vantaalla palvelutarpeen selvittäminen on aloitettu 6 vuorokaudessa, mutta koronapandemian vuoksi arvioinnin aloittamisen mediaani on noussut paikoin 11 vuorokauteen. Kotihoidossa palvelu alkaa heti, kun päätös palvelusta on tehty.
- Asiakkaalla on myös mahdollisuus vaikuttaa palvelutarpeen selvittämisen ajankohtaan, joka usein asiakkaan toivomuksesta silloin saattaa ylittää 7 vrk aikarajan. Palvelutarpeen selvittäminen tehdään yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen/läheisen kanssa.
- Koronasta johtuvan palveluvelan purkautuminen yhdistettynä ennustettuun palvelutarpeen kasvuun ovat aiheuttaneet haasteita tehostetun palveluasumisen paikkojen järjestämisessä.
- Vuoden 2022 lopussa Vantaalla oli 19 yli kolme kuukautta pitkäaikaiseen asumispalveluun odottanutta henkilöä, jolle ei vielä ollut tarjottu palvelua. Näistä asiakkaista osa odotti paikkaa vuodeosastolla tai asumispalvelujen lyhytaikaishoidon paikoilla. Kotona jonottavien asiakkaiden palvelutarpeeseen on pyritty vastaamaan läheisten ja kotiin vietävien palvelujen avulla.

Palvelutarpeen arviointi uusille 75 vuotta täyttäneille asiakkaille	Odotusajan mediaani ¹⁾ vuorokausina	Yli 3 kuukautta palveluun odottaneet, joille ei vielä ole tarjottu palvelua	Tavoite-aika	Päätösten määrä
1.9.-31.12.2022	4	-	Arviointi aloitettava 7 arkipäivän sisällä	-
1.5.-31.8.2022	4	-	Arviointi aloitettava 7 arkipäivän sisällä	-
1.1.-30.4.2022	7	-	Arviointi aloitettava 7 arkipäivän sisällä	-

Pitkäaikainen ympärivuorokautinen hoiva ²⁾	Odotusajan mediaani ¹⁾ vuorokausina	Yli 3 kuukautta palveluun odottaneet, joille ei vielä ole tarjottu palvelua	Tavoite-aika	Päätösten määrä
31.12.2022	52	19	Alle 90 vrk	219
30.8.2022	47	9	Alle 90 vrk	200
30.4.2022	59	6	Alle 90 vrk	191

Palvelujen laatu

- Toimialan asiakastyytyväisyyskysely sekä oman toiminnan yksiköihin että ostopalveluihin toteutettiin tammikuussa 2022. Parhaat aviot kaikissa palveluissa annettiin asiallisesta kohtelusta, kehittämiskohteena edelleen asiakkaan osallisuus.
- Muistutuksissa ja kanteluissa esiin tulleita epäkohtia käsiteltiin toimintayksiköissä ja toimintaa on kehitetty näiden pohjalta.
- HaiPro -ilmoitusten määrää ja sisältöä seurattiin yksiköiden tasolta ja toimialan tasolle. Lisäksi käytiin yksityiskohtaisesti läpi merkittävän ja vakavan riskin tapaukset sekä sovittiin kehittämistoimista.
- Vantaan sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti vuodelta 2022 ei ole ollut saatavilla raporttia valmisteltaessa.

RAI arviointi

- Kotihoidossa on seurattu vuonna 2022 aktiivisemmin viittä seuraavaa laatuindikaattoria.
 - Asiakkaiden osallistuminen oman hoidon suunnitteluun pysynyt samana.
 - Vuonna 2022 RAI-arvioiduista asiakkaista 90 % on osallistunut arvioinnin tekoon (vuonna 2021 90 %).
 - Osuus asiakkaista, joilla ei ole läheisapua, on vähentynyt 35 % (2021/42 %). Asiakkaiden määrä, joilla on arvioitu olevan riittämättömät ateriat, on pysynyt samana edellisestä vuodesta 11 % (2021/11 %).
 - Asiakkaiden riittämättömän kivun hallinnan kokemus on noussut 21 % (2021/18 %).
 - Vuonna 2022 arvioiduista asiakkaista 25 % oli kaatunut 90 vuorokauden sisällä, joka on hieman enemmän kuin vuonna 2021 (21 %).
- Tehostetussa palveluasumisessa
 - 82 prosenttia asiakkaista oli osallistunut oman RAI-arviointinsa tekemiseen, samoin vuonna 2021.
 - Liikkumisrajoitteiden määrä vuonna 2022 on hieman laskenut 22 % (vuonna 2021 23 %).
 - Vuoteessa eläviä asiakkaita (yli 22 h vuorokaudesta vuoteessa) oli 6 %, jossa lievä nousu viime vuoteen verrattuna (2021 5 %).
 - Myös painehaavaumien syntyä on seurattu ja niiden lukumäärä on pysynyt samassa vuosina 2021 ja 2022 (7 %).
 - Asiakkaiden osallistumista on lisätty mahdollistamalla hoitajien kirjaaminen asukkaan luona mobiilityöpisteitä käyttämällä.
 - Asiakkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmat perustuvat RAI-mittareista nouseviin asiakkaiden henkilökohtaisiin tarpeisiin sekä asukkaiden omiin toiveisiin. Kaikissa hoito- ja palvelusuunnitelmissa yhtenä osa-alueena on liikkumissuunnitelma.

Potilas ja asiakasturvallisuus sekä sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset

- Haitta- ja vaaratapahtumien raportointiohjelmalla HaiPro:lla tehdään potilas-/asiakasturvallisuusilmoitus, työturvallisuusilmoitus ja työturvallisuushavainto. Sosiaalihuoltolain mukainen epäkohtailmoitus tehdään SPro-järjestelmällä.
- HaiPro on tarkoitettu toiminnan kehittämiseen yksiköiden sisäisessä käytössä. Ilmoitusten tekemiseen kannustetaan aktiivisesti vähäisissäkin haitta- ja vaaratilanteissa. Ilmoituksia tehdään myös ns. läheltä piti -tapauksissa. Ilmoitusten määriä ja sisältöjä verrataan muiden pääkaupunkiseudun kuntien sekä HUS:n kanssa ja luvut ovat Vantaalla kutakuinkin muita kuntia vastaavia.

HaiPro -ilmoitukset

	Vuosi 2021	Vuosi 2022
Palvelualue yhteensä	3 337	3562
Erityisasuminen	2 052	2254
Kotona asumisen tuki	333	370
Vantaan sairaala	937	915
Resurssikeskus	19	10
Ostopalvelut	8	13

• Spro -ilmoitukset

	Vuosi 2021	Vuosi 2022
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	57	25
Vanhus- ja vammaispalvelut	22	7

Palvelujen laadun varmistaminen

- Kunnan velvollisuutena on valvoa alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaa; sen lainmukaisuutta ja asianmukaisuutta. Kunnan tehtävänä on niin ikään valvoa, että asiakas saa hoito- ja palvelusuunnitelman ja tehtyjen palvelupäätösten mukaiset palvelut. Valvontavastuu koskee kaikkea kunnan järjestämismvastuulla olevaa toimintaa.
- Ensisijaisena valvonnan muotona on omavalvonta ja kaikki kaupungin omat yksiköt ja yksityisten palveluntuottajien yksiköt ovat laatineet omavalvontasuunnitelmat, joiden mukaan yksiköt toimivat.
- Omavalvonnan lisäksi valvontaa toteutetaan ennakkoon ilmoitetuilla ja ilmoittamattomilla ohjaus- ja valvontakäynneillä ja palveluntuottajille annettavan ohjauksen ja neuvonnan sekä muun yhteistyön keinoin.
- Palvelualueen laadunvalvonnasta on laadittu raportti, jossa valvonnan kokonaisuutta on kuvattu yksityiskohtaisemmin.

Osallisuus ja toimijuus

- Asiakkaiden osallisuuteen ikääntyneiden palveluissa on vuoden 2022 aikana kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Osallisuus on otettu myös huomioon aiempaa enemmän esimerkiksi RAI-arviointeja tehtäessä.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla laadittiin ja jalkautettiin vuonna 2021 osallisuussuunnitelma, jonka tavoitteisiin ja toimenpiteisiin vanhus- ja vammaispalveluissa sitouduttiin.
- Toimenpiteenä on mm. osallisuutta tukevan toimintakulttuurin kehittäminen varmistamalla osallisuustyö rakenteissa ja lisäämällä henkilöstön osaamista osallisuutta tukevista menetelmistä.
- Henkilöstön tueksi koottiin kaupungin yhteinen osallisuuden työkalupakki.

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön turvaaminen

- Vanhus- ja vammaispalvelujen suurimmat ammattiryhmät olivat lähihoitajat ja sairaanhoitajat.
- Valtaosalla vanhus- ja vammaispalvelujen henkilökunnasta oli vähintään keskiasteen tutkinto.
- Koulutuspäiviä/työntekijä seurattiin palveluyksiköittäin ja palvelualueetasolla.
- Vuoden 2022 aikana henkilöstön ja sijaisten saatavuuden haasteet kasvoivat edelleen koko palvelualueella.
- Henkilöstön pito- ja vetovoimaan kiinnitettiin erityistä huomiota palvelualueella, myös kaupunkitasoisesti esimerkiksi positiivisen työnantajan kuvan luomisella, uusilla rekrytointimenetelmillä ja oppilaitosyhteistyötä tiivistämällä.

Henkilöstömitoitus

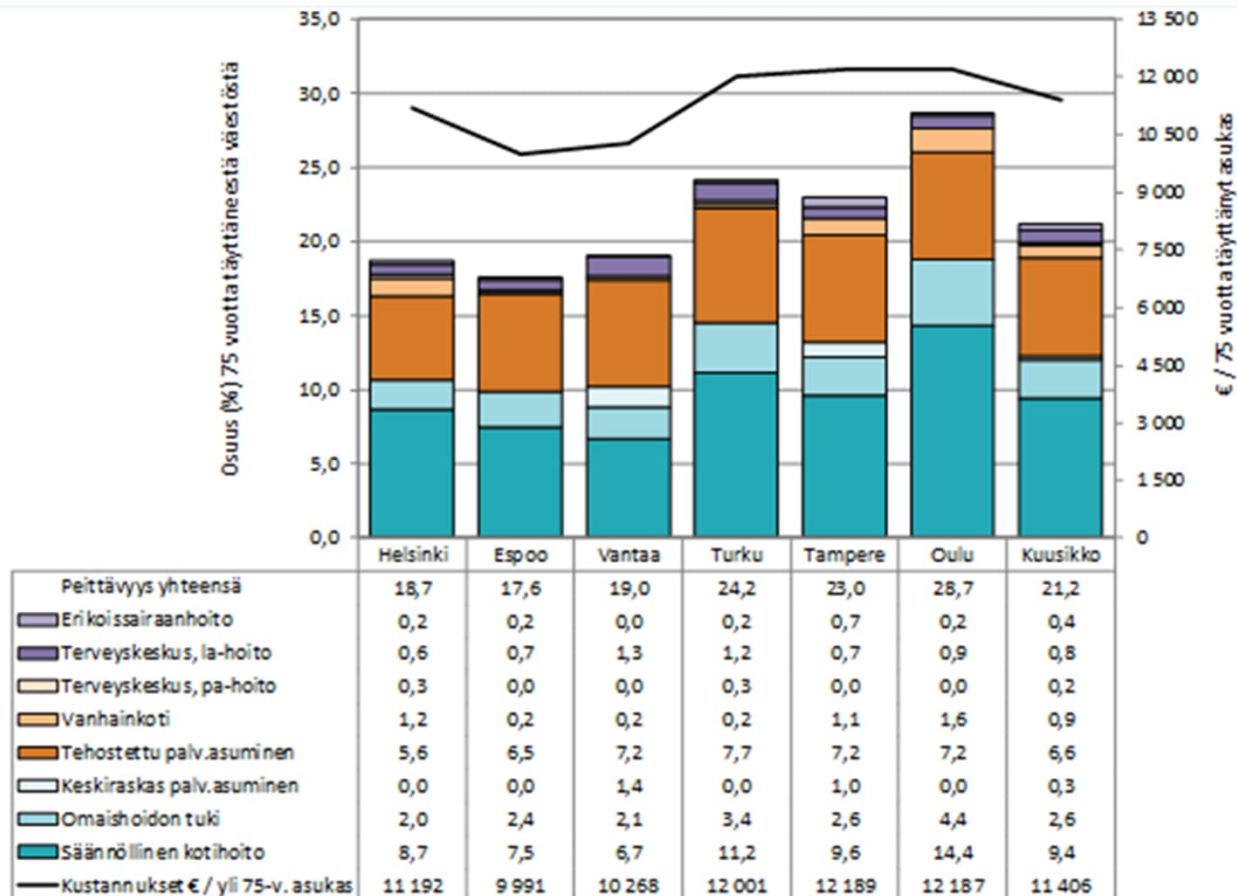
- Henkilöstömitoitus on noussut asteittain ollen 1.1.2022 vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti ja 1.4.2023 alkaen mitoitus on 0,65 työntekijää asiakasta kohden.
- Vuoden 2022 aikana Vantaan kaupungin omissa tehostetun palveluasumisen yksiköissä on vahvistettu moniammatillisuutta ja henkilöstömitoitusta lisäämällä muun muassa terapiahenkilöstöä.
- Kotihoidon henkilöstön vähimmäistarve määräytyy iäkkäille myönnettyjen palvelujen (tunteina) toteuttamiseen tarvittavana henkilöstön välittömään asiakastyöhön käytettävissä olevana työaikana (tunteina).
- Kotihoidon henkilöstön vähimmäistarve vaihtelee lähes päivittäin asiakastarpeiden mukaan. Vantaan palvelutaloissa annettava hoito on kotihoitoa.

Taloudelliset voimavarat

- Kuviossa 75 vuotta täyttäneiden ikävakioidut sosiaali- ja terveystalouden kustannukset kuusikkokunnissa vuosina 2017–2021. Avopalveluihin tässä määritellään kotihoito, omaishoito, kuntouttava päivätoiminta sekä päiväsairaanhoito.
- Vuonna 2021 Vantaa käytti vertailussa oleviin vanhusten sosiaali- ja terveystalouden palveluihin ikävakioiduna 10 268 euroa 75 täyttäneitä asukasta kohti, mikä oli Kuusikko kunnista toiseksi vähiten.

Hyvinvointialueen vanhusneuvoston lausunto Vantaan ja Keravan raporteista vuodelta 2022

- Vanhusneuvosto toivoo, että arviointiprosessille varataan riittävästi aikaa ja että sille luodaan toimivat käytänteet. Olisi tärkeää määritellä miten hyvinvointialueen päätöksentekokäsittely ja vanhusneuvostoyhteistyö nivelletään toisiinsa niin että vanhusneuvostolla on riittävästi valmisteluaikaa, mikäli se haluaa antaa asiassa lausunnon.
- Lausunnon liitteenä Vantaan vanhusneuvoston lausunto Vantaan vuoden 2021 raporista.
- Vanhusneuvosto haluaa kiinnittää aluehallituksen ja -valtuuston huomiota seuraaviin seikkoihin
 - Henkilöstötilanne
 - Muistisairaiden ja yli 85-vuotiaiden määrän kasvu
 - Vähemmistöihin kuuluvat ikäihmiset

Kiitos
Tack

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde